

Avdelningen för regler och behörighet
Gastón Fernández Palma
gaston.fernandez-palma@socialstyrelsen.se

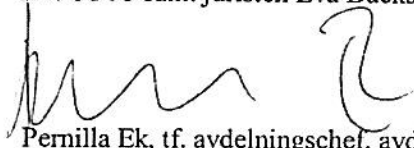
Enligt sändlista

Remiss avseende förslag till föreskrifter om upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2000:9) om undantag från kravet på legitimation för vikarie på anställning som sjuksköterska

Socialstyrelsen har upprättat ett förslag till föreskrifter om upphävande av myndighetens föreskrifter (SOSFS 2000:9). Myndigheten har även upprättat en konsekvensutredning.

Ni bereds härmed tillfälle att lämna skriftliga synpunkter på bifogade förslag till föreskrifter och konsekvensutredning. Synpunkterna ska vara Socialstyrelsen tillhanda **senast den 4 september 2015** och kan med fördel sändas med e-post till socialstyrelsen@socialstyrelsen.se. Vänligen ange Socialstyrelsens diarienummer i remissvaret.

Frågor under remisstiden kan besvaras av juristen Gastón Fernández Palma, 075-247 31 95 samt juristen Eva Bucksch, 075 247 30 65.

Pernilla Ek, tf. avdelningschef, avdelningen för regler och behörighet

- Bilagor: 1. Förslag till föreskrifter
2. Konsekvensutredning

Sändlista:

1. Ersta Sköndal högskola
2. Högskolan Dalarna
3. Högskolan Kristianstad
4. Högskolan i Gävle
5. Högskolan i Jönköping
6. Högskolan i Skövde
7. Inspektionen för vård och omsorg
8. Karolinska institutet
9. Luleå tekniska universitet
10. Lunds universitet
11. Mittuniversitetet
12. Regelrådet
13. Sophiahemmet Högskola
14. Umeå universitet
15. Universitetskanslerämbetet
16. Örebro universitet

17. Landstinget Blekinge
18. Landstinget i Uppsala län
19. Landstinget i Värmland
20. Landstinget Västmanland
21. Norrbottens läns landsting
22. Region Gotland
23. Region Halland
24. Region Jönköpings län
25. Region Skåne
26. Region Östergötland
27. Stockholms läns landsting
28. Västerbottens läns landsting
29. Västra Götalandsregionen
30. Gävle kommun
31. Härnösands kommun
32. Jokkmokks kommun
33. Jönköpings kommun
34. Malmö stad
35. Nässjö kommun
36. Partille kommun
37. Stockholms stad
38. Torsås kommun

39. Capio AB
40. Praktikertjänst AB
41. Sveriges förenade studentkårer
42. Sveriges Kommuner och Landsting
43. Svensk sjuksköterskeförening
44. Vårdförbundet
45. Vårdföretagarna Almega

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN xxx-xxxx, Artikelnummer xxxxxxxx
Utgivare: Rättschef Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter om upphävande av föreskrifterna (SOSFS 2000:9) om undantag från kravet på legitimation för vikarie på anställning som sjuksköterska;

**HSLF-FS
2015:xx**

Utkom från trycket
den xx xx 2015

beslutade den XX XX 2015.

Socialstyrelsen föreskriver med stöd av 6 § förordningen (1998:1518) om behörighet till vissa anställningar inom hälso- och sjukvården m.m. att Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2000:9) om undantag från kravet på legitimation för vikarie på anställning som sjuksköterska ska upphöra att gälla vid utgången av oktober 2015.

De upphävda föreskrifterna gäller fortfarande för anställningar om vilka beslut har fattats med stöd av föreskrifterna före utgången av oktober 2015.

Socialstyrelsen

LARS-ERIK HOLM

Gastón Fernández Palma

Avdelningen för regler och behörighet
Gastón Fernández Palma
gaston.fernandez-palma@socialstyrelsen.se

Konsekvensutredning – förslag om upphävande av Socialstyrelsens föreskrifter om undantag från kravet på legitimation för vikarie på anställning som sjuksköterska

Bakgrund

I förordningen (1998:1518) om behörighet till vissa anställningar inom hälso- och sjukvården m.m. finns bestämmelser om behörighet till vissa anställningar inom landstingens hälso- och sjukvård. I förordningen anges bland annat att behörig till anställning som sjuksköterska är den som har legitimation för sådant yrke. Detsamma gäller i fråga om vikarie på sådan anställning om Socialstyrelsen inte medgett undantag (6 §). Denna bestämmelse gäller såväl landsting som övrig kommunal hälso- och sjukvård.

Socialstyrelsen meddelade under en följd av år undantag - dispenser - från kravet på legitimation när det gäller vikarie på anställning som sjuksköterska.

I maj 2000 beslutades Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2000:9) om undantag från kravet på legitimation för vikarie på anställning som sjuksköterska. Föreskrifterna ska tillämpas vid anställningar av sjuksköterskestuderande som vikarier för sjuksköterskor inom landstingens och kommunernas hälso- och sjukvård. I föreskrifterna anges att den som genomgår grundutbildning till sjuksköterska vid en svensk högskola och har fullbordat studier till och med den femte terminen med godkända kurser och prov får anställas som vikarie för legitimerad sjuksköterska. Av föreskrifterna framgår vidare att en sådan anställning endast får avse tjänstgöring under dagtid och med en legitimerad sjuksköterska tillgänglig inom samma avdelning/enhet för handledning. En sjuksköterskestuderande får inte vid något tillfälle tjänstgöra som ensam ansvarig sjuksköterska. Avslutningsvis framgår det att anställningar av sjuksköterskestuderande som sjuksköterskor i primärvården inte får förekomma.

I konsekvensutredningen avseende förslaget till föreskrifterna påtalades det att anställning av sjuksköterskestuderande som resursförstärkning under sommarsemestrarna inte förutsatte något dispensförfarande utan att vårdgivaren alltid hade möjlighet att till anställda med reell kompetens delegera vissa sjukvårdsuppgifter. Att åtgärda bemanningsproblem under sommaren med hjälp av dispenser för sjuksköterskestuderande som vikarier för sjuksköterskor kvarstod dock som ett alternativ för att lösa situationen. Genom föreskrifter som bemyn-

digade landsting och kommuner att under vissa förutsättningar anställa sjuksköterskestudenter förenklades det administrativa arbetet. Huvudmän – vårdgivare kunde snabbare lösa bemanningssituationer genom att prövningen av varje enskilt fall hos Socialstyrelsen hade utgått.

Av nämnda utredning framgår att Socialstyrelsen ansåg att den formaliakontroll som skulle utföras inte behövde göras av myndigheten utan att den lika väl kunde utföras av vårdgivaren inom den ram som föreskrifterna ställde upp. Vidare angavs att de regionala enheternas medverkan i prövningen av varje enskilt ärende utgående från tillsyns-/patientsäkerhetsaspekter torde kunna tillgodoses genom andra former av tillsyn.

Över tid har det framförts krav till Socialstyrelsen om att föreskrifterna ska upphävas. I en skrivelse som Svensk sjuksköterskeförening har skickat till myndigheten kräver föreningen att Socialstyrelsen ska återkalla föreskrifterna. Det anges att för legitimation och därmed rätt att tjänstgöra som sjuksköterska krävs tre års utbildning på högskola/universitet. Detta är ett krav på utbildning som ska tillgodose befolkningens behov av en vård som är säker och av god kvalitet och att denna utbildning är ett absolut minimum för att kunna verka och ta ansvar som legitimerad sjuksköterska i hälso- och sjukvården.

Beskrivning av problemet och vad Socialstyrelsen vill uppnå

Socialstyrelsen har i detta ärende skriftligen ställt ett antal frågor till Vårdförbundet, Svensk sjuksköterskeförening, Stockholms läns landsting, Landstinget Blekinge, Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt Sveriges Kommuner och Landsting. Socialstyrelsen har även inhämtat uppgifter från Universitetskanslersämbetet.

Vid kontakten med Universitetskanslersämbetet har följande framkommit. Från och med år 1993 har examina fått stor betydelse, eftersom endast slutpunkten, examen, och inte utbildningens innehåll längre regleras av regeringen. För sjuksköterskorna innebär detta att det av en bilaga (bilaga 2, examensordningen) till högskoleförordningen (1993:100) framgår att de kan erhålla en sjuksköterskeexamen samt vilka mål som ska vara uppfyllda för att erhålla nämnda examen. Detta innebär även att det är den enskilda högskolan/universitetet som ska utarbeta och forma utbildningen så att de krav som framgår av förordningen kan uppfyllas. En konsekvens av att innehållet i utbildningar inte längre är reglerat är att det inte är möjligt att under utbildningens gång vid en viss given tidpunkt med visshet dra slutsatsen att alla sjuksköterskestudenter har genomfört vissa moment och att därmed anse att de har samma kunskaper. Det är först vid examen som det är möjligt att dra slutsatsen att alla studenter uppfyller samma krav när det gäller bland annat kunskaper.

Mot bakgrund av vad som har framkommit om högskoleväsendet anser Socialstyrelsen att en grundläggande förutsättning för föreskriften inte föreligger.

Sveriges Kommuner och Landsting samt Stockholms läns landsting har framfört att föreskrifterna tillämpas och då främst för utexaminerade sjuksköterskor som avvaktar att få sin legitimation utfärdad. IVO har anfört att man inte har några invändningar, ur ett patientsäkerhetsperspektiv, mot att föreskriften upphävs. IVO anser att det från ett patientsäkerhetsperspektiv inte är tillfredsställande att låta personer arbeta som sjuksköterskor före legitimation. Vi-

dare påtalar IVO att det finns en risk att de studerande saknar tillräcklig kompetens och att ansvarsförhållandena riskerar att bli otydliga.

Socialstyrelsen prövar ansökningar om legitimation (4 kap. 10 § patientsäkerhetslagen (2010:659)). För att erhålla legitimation som sjuksköterska krävs en sjuksköterskeexamen. Legitimationer får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 8 kapitlet om sökanden hade varit legitimerad. Vid prövning av om yrkeslegitimation ska meddelas gör Socialstyrelsen en kontroll mot belastningsregistret. Av 16 c § förordningen (1999:1134) om belastningsregister följer att uppgifter ur belastningsregistret om vissa brott ska lämnas ut, under vissa förutsättningar, om det begärs av till exempel Socialstyrelsen i ärenden om legitimation enligt 4 kap. 1 eller 2 § patientsäkerhetslagen i fråga om den som styrelsen överväger att meddela legitimation.

Avseende legitimationer kontra utbildningsbevis är det viktigt att ta del av tidigare förarbetsuttalanden. I regeringens proposition 1997/98:109 – *Yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område* – (s. 72) anges bland annat följande.

Behörighetslagstiftningens syfte är att uppnå målet om att vården ska vara av god kvalitet och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen, dvs. att upprätthålla en hög patientsäkerhet. Det har bl.a. framförts att nuvarande behörighets- och legitimationsregler inte innebär någon reell kontroll av en persons lämplighet för ett visst yrke utöver kontrollen av att personen genomgått den utbildning och i vissa fall den praktik som är en förutsättning för legitimationen. Kritikerna menar att ur det perspektivet utgör legitimationen inget annat än en ytterligare bekräftelse på att personen genomgått utbildningen vilket lika gärna skulle kunna ske enbart genom utfärdandet av examens- eller utbildningsbeviset. En viktig och avgörande skillnad mellan examens- eller utbildningsbeviset och legitimationen är emellertid att legitimationen till skillnad från examens- eller utbildningsbeviset kan dras in om en yrkesutövare missköter sig i yrket eller drabbas av sjukdom som omöjliggör fullgod yrkesutövning samt vid egen begäran. Härutöver fyller legitimationen ett viktigt informationsbehov för bl.a. allmänheten genom att samhället med legitimationen ger en form av garanti för att yrkesutövaren har en viss kunskapsnivå och vissa personliga egenskaper som gör honom eller henne lämplig att utöva yrket.

Legitimationen utgör sedan lång tid det mest framträdande beviset på en yrkesutövares kompetens inom hälso- och sjukvården. Legitimationen är ett uttryck för att en yrkesutövare står under samhällets tillsyn och har godkänts för yrkesverksamhet inom det område legitimationen avser. Den främsta betydelsen ligger i samhällets möjlighet att på ett märkbart och tydligt sätt – genom indragning av legitimationen – reagera när en legitimerad yrkesutövare allvarligt missköter sig. Om samhället skulle avstå från att lägga in vissa kvalitetskrav på yrkesverksamheten skulle behörighetsregleringen kunna komma att urholkas och mera bli fråga om en registrering av olika hälso- och sjukvårdande verksamheter eller yrkesgrupper. En sådan reglering kan knappast vara motiverad för att upprätthålla en god patientsäkerhet. Enligt förarbetena

till nuvarande behörighetslag¹ är legitimationens huvudfunktion att vara en garanti för att personalen har en viss kunskapsnivå och vissa personliga egenskaper samt att utgöra en varudeklaration för personalens kvalifikationer (s. 78 f.).

Socialstyrelsen anser sammanfattningsvis att det, ur ett patientsäkerhetsperspektiv, inte är tillfredsställande att regelmässigt och utan prövning från Socialstyrelsens sida tillåta enskilda att arbeta som sjuksköterskor före det att de har erhållit sin legitimation. Föreskrifterna bör därför upphävas.

Alternativa lösningar och effekter om ingen reglering kommer till stånd

Socialstyrelsen anser att det inte finns någon alternativ lösning till att upphäva föreskrifterna. Detta grundar sig i de ovan angivna skälen.

I denna del bedömer Socialstyrelsen vidare att om föreskrifterna inte upphävs kan detta ytterst leda till vårdskador.

Berörda av regleringen

När det gäller vilka aktörer som berörs av upphävandet av föreskrifterna kan följande komma i fråga:

- Landsting och kommuner
- Juridiska personer och enskilda näringsidkare i deras egenskap av vårdgivare
- Patienter
- Sjuksköterskor
- Sjuksköterskestudenter
- Socialstyrelsen

Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Socialstyrelsen grundar sin rätt att besluta i denna fråga på bestämmelsen i 6 § andra stycket förordningen (1998:1518) om behörighet till vissa anställningar inom hälso- och sjukvården m.m.

Kostnadsmässiga och andra konsekvenser

Sammanfattning

När det gäller de betungande konsekvenserna som ett upphävande av SOSFS 2000:9 kan medföra anser Socialstyrelsen sammanfattningsvis att dessa får anses vara av begränsad omfattning. De främsta skälen för detta är följande. Aktörer som har kontaktats för ett tidigt samråd anger att föreskriften används i begrän-

¹ Lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m., upphävd den 1 januari 1999.

sad omfattning och då främst för att anställa utexaminerade sjuksköterskor som väntar på att få sin legitimation. Socialstyrelsens handläggningstid avseende ansökningar om legitimation för sjuksköterskor uppgår för närvarande till två veckor. De konsekvenser som denna väntetid kan medföra bedöms inte vara av någon större omfattning. Det har vidare angivits att även studenter efter termin 5 anställs, men i relativt liten omfattning. Möjligheten att anställa sjuksköterskestudenter för att arbeta inom hälso- och sjukvården, exempelvis som undersköterskor, kommer inte att upphöra. Vidare kommer det att vara möjligt att ansöka om undantag för att även fortsättningsvis anställa sjuksköterskestudenter som sjuksköterskevikarier. De konsekvenser som kan uppstå med anledning av ansökningar och hanteringen av dylika bedöms vara av mycket begränsad omfattning. Detta grundar sig i bedömningen att det endast kommer att röra sig om ett mindre antal ansökningar och att varje ansökan endast kommer att medföra en försumbar administrativ kostnad.

Landsting och kommuner

När det gäller landsting och kommuner kan de beröras i sin egenskap av vårdgivare/huvudmän. Av 2 e § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, framgår det att där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges.

En konsekvens av förslaget är att det inte längre kommer vara möjligt för landsting och kommuner att självständigt anställa sjuksköterskestudenter som vikarier för sjuksköterskor. Om dessa önskar anställa sjuksköterskestudenter som vikarier för sjuksköterskor kommer de att behöva ansöka hos Socialstyrelsen om individuella undantag från kravet på legitimation. Detta ansökningsförfarande kan komma att medföra ökade administrativa kostnader. Avseende den totala omfattningen av de konsekvenser ett upphävande kan medföra kan följande noteras. I de svar som Socialstyrelsen har erhållit på frågor som ställts till olika aktörer finns det inga närmare uppgifter om antalet studenter som anställs eller vilka kostnader som ett upphävande kan medföra. Det är vidare inte möjligt att dra någon säker slutsats om föreskriften används i stor eller liten utsträckning då svaren varierar. I svaret från Sveriges Kommuner och Landsting anges det bland annat att föreskriften används och då i begränsad omfattning. Det framgår att föreskriften främst används för personer som är färdiga med sin sjuksköterskeexamen och som har erhållit sitt examensbevis men som väntar på att få sin legitimation utfärdad. Studenter anställs efter termin 5 och då i relativt liten omfattning. I svaret anges även att föreskrifterna används restriktivt i verksamheterna. Av svaret framgår dock även att om föreskrifterna skulle upphävas skulle detta kunna komma att medföra stora konsekvenser för arbetsgivarna vad gäller personalförsörjning och då framförallt under sommaren. Det framgår även att konsekvenserna vad gäller personalförsörjning inom hälso- och sjukvården kan bli stora beroende på Socialstyrelsens handläggningstider. Av svaret från Stockholms läns landsting framgår det bland annat att föreskrifterna tillämpas i deras verksamheter och då i huvudsak för utexaminerade sjuksköterskor som väntar på sin legitimation. Landstinget Blekinge har i sitt svar framfört att detta landsting hittills inte har tillämpat föreskriften. Avslutningsvis framgår det av svaret från

Vårdförbundet att detta har sett en tendens till att arbetsgivarna utnyttjar möjligheterna att anställa studenter mer och mer.

Möjligheten att medge undantag från kravet på legitimation kommer att finnas kvar. Med hänsyn till detta borde de konsekvenser som direkt kan komma att uppstå genom upphävandet av SOSFS 2000:9 att utgöras av administrativa kostnader för ansökningar om undantag. Ansökningarna borde främst avse personer som inte har avslutat sina studier då det får antas att personer som har utexaminerats kommer att ansöka om legitimation. Kostnaderna för att ansöka om dispens förväntas vara försumbara och då främst på grund av att det varken finns några speciella formkrav eller tas ut avgifter för ansökningar. Mot bakgrund av vad som har framkommit i svaren borde det endast komma att röra sig om ett mycket litet antal ansökningar. Detta leder till att även de totala kostnaderna kommer att vara försumbara. Socialstyrelsen bedömer att de administrativa kostnader som kan följa på ett upphävande får anses vara av mycket begränsad omfattning. Konsekvenserna bedöms inte vara av sådan omfattning att de motiverar annat än att föreskrifterna ska upphävas.

Upphävandet av föreskrifterna kan komma att medföra att landsting och kommuner ökar antalet anställda legitimerade sjuksköterskor. Socialstyrelsen kan inte närmare bedöma i vilken omfattning detta kan leda till exempelvis ökade lönekostnader. Det är dock viktigt att notera att det anges främst vara utexaminerade personer som anställs med stöd av föreskrifterna. Handläggningstiden avseende ansökningar om legitimation för sjuksköterskor utbildade i Sverige uppgår för närvarande (juni 2015) till två veckors tid. Mot denna bakgrund bedömer Socialstyrelsen att ett upphävande kan komma att medföra kostnader men att dessa får anses vara begränsade och då främst av tillfällig och övergående art.

Vidare kan sjuksköterskestudenter komma att anställas som exempelvis undersköterskor. Det är inte möjligt att i detalj bedöma vilka konsekvenser som kan följa på detta scenario. Det är dock tänkbart att detta leder till ett visst ökat administrativt arbete om detta medför ett ökat antal delegationer från legitimerade sjuksköterskor till undersköterskor. Det är inte möjligt att uppskatta omfattningen av detta merarbete men mot bakgrund av vad som har framkommit ovan borde detta inte bli aktuellt mer än i en mindre antal fall. Konsekvenserna bedöms därför inte vara av sådan omfattning att de motiverar annat än att föreskrifterna ska upphävas.

Ytterligare möjliga konsekvenser följer av att vissa arbetsuppgifter inte får delegeras. Som exempel kan nämnas att inom slutenvård får inte delegering av iordningställande eller administrering av läkemedel ske (se 4 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården). Om SOSFS 2000:9 upphävs medför detta att dessa uppgifter måste utföras av legitimerade sjuksköterskor. Det är inte möjligt att närmare beräkna de kostnader som är förenade med dessa uppgifter. Vad som kan ske i dessa fall är att legitimerade sjuksköterskor ägnar mer arbetstid åt arbetsuppgifter som kräver legitimation och mindre tid åt sådana uppgifter som inte kräver en sådan. Detta bör även innebära att viss tid som annars skulle ha använts för handledning frigörs. Specialisering kan därmed leda till att de betungande konsekvenserna som kan komma att uppstå i hög utsträckning neutraliseras. Då det har framkommit att föreskrifterna används i begränsad omfattning

anser Socialstyrelsen att detta scenario inte borde komma att medföra mer än vissa mindre ökade administrativa kostnader och konsekvenser. Socialstyrelsen anser vidare att föreskriften bör upphävas, oavsett om detta medför merkostnader i denna del.

Juridiska personer och enskilda näringsidkare i deras egenskap av vårdgivare

Socialstyrelsen har inte kännedom om även andra vårdgivare än landsting och kommuner anställer sjuksköterskestudenter med stöd av föreskriften men detta kan inte uteslutas. Socialstyrelsen anser därför att det bör beaktas att även andra vårdgivare än landsting och kommuner direkt kan komma att beröras av ett upphävande.

Avseende vilka konsekvenser det kan röra sig om och deras omfattning anser Socialstyrelsen att dessa i väsentliga delar borde motsvara de som landsting och kommuner kan komma att träffas av. Socialstyrelsen hänvisar därför i allt väsentligt till vad som framgår av avsnittet ovan och anser att slutsatserna även kan tillämpas på juridiska personer och enskilda näringsidkare.

Socialstyrelsen bedömer vidare, och då främst med beaktande av de kostnadsuppskattningar som har gjorts, att denna reglering inte får effekter av betydelse på det sätt som anges i 7 § förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Patienter

När det gäller patienter förväntas en konsekvens av den föreslagna ändringen vara en förbättrad patientsäkerhet i form av ett ökat skydd mot vårdskador. Detta följer av att det istället för att ställas upp ett generellt undantag från en huvudregel görs en individuell prövning av frågan om en sjuksköterskestudent är behörig att anställas som vikarie för en sjuksköterska.

Sjuksköterskor

När det gäller vilka konsekvenser som ett upphävande kan medföra för legitimerade sjuksköterskor önskar Socialstyrelsen hänvisa till vad som ovan har anförts under avsnittet "Landsting och kommuner". Därutöver kan följande nämnas.

En följd av upphävandet av SOSFS 2000:9 är att sjuksköterskors ansvarsförhållande till sjuksköterskestudenter och deras arbetsuppgifter förtydligas. Detta får anses vara positivt.

Sjuksköterskestudenter

Avseende de konsekvenser som ett upphävande kan medföra för sjuksköterskestudenter önskar Socialstyrelsen även i denna del hänvisa till avsnitten ovan. Därutöver kan följande nämnas.

Avseende sjuksköterskestudenter kommer förslaget att leda till att de studenter som tidigare har uppfyllt de kriterier som föreskrifterna har ställt upp inte längre kommer att kunna anställas som sjuksköterskor utan att ha genomgått en

individuell prövning om undantag som Socialstyrelsen ansvarar för. Detta medför inte nödvändigtvis att deras möjligheter att anställas inom hälso- och sjukvården begränsas. Ett tänkbart scenario här är, som tidigare nämnts, att nämnda studenter anställs som undersköterskor.

Det kan vidare noteras att sjuksköterskestudenter från olika utbildningssystem nu kommer att jämföras då inga särskilda undantag görs för de som studerar vid en svensk högskola. Detta får anses vara positivt.

Socialstyrelsen

De huvudsakliga konsekvenserna för Socialstyrelsens del kommer troligtvis att bestå av kostnader för handläggning av ansökningar om dispens från kravet på legitimation för vikarier. Mot bakgrund av vad som har framkommit borde det endast komma att röra sig om ett mindre antal ansökningar. Socialstyrelsen bedömer därför att de direkta kostnaderna och andra konsekvenserna som kan följa på ett upphävande av SOSFS 2000:9 får anses vara av mycket begränsad omfattning.

EU-rättslig påverkan

Socialstyrelsen bedömer att de föreslagna ändringarna överensstämmer med Sveriges skyldigheter ur ett EU-rättsligt perspektiv. Det kan i denna del noteras att ändringen leder till att studenter vid svenska högskolor jämföras med studenter i andra länder inbegripet de som ingår i EU.

Överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen

En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör, enligt 14 kap. 3 § regeringsformen, inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den. Bestämmelsen ger uttryck för en proportionalitetsprincip vad gäller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

Socialstyrelsen anser att upphävandet av det generella undantaget från aktuell huvudregel kan innebära ett nytt åliggande för kommuner och landsting genom att dessa nu kan tvingas ansöka om undantag. Enligt Socialstyrelsens bedömning är det tveksamt om upphävandet av SOSFS 2000:9 kan anses medföra inskränkningar i den kommunala självstyrelsen men om så skulle vara fallet bedöms detta inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett dem, dvs. främst en förbättrad patientsäkerhet.

Kostnader och intäkter för kommuner och landsting

I denna del hänvisar Socialstyrelsen till vad som framgår ovan vid underrubriken "Landsting och kommuner".

Effekter för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt

I denna del hänvisar Socialstyrelsen till vad som har redovisats vid underrubriken "Juridiska personer och enskilda näringsidkare i deras egenskap av vårdgivare".

Ikraftträdande och informationsinsatser

Socialstyrelsen anser att det är viktigt att vid fastställandet av tidpunkten för ikraftträdande av ändringsföreskriften ta hänsyn till olika aspekter. Socialstyrelsen beaktar här främst patientsäkerheten men även vårdgivarnas planering av hälso- och sjukvårdsverksamhet. Av svaren på Socialstyrelsens frågor till olika aktörer framgår det att föreskriften främst verkar tillämpas inför och under sommaren. Det har även angetts att om personal saknas kan följderna bli stängda vårdplatser. Mot bakgrund av detta anser Socialstyrelsen att en lämplig och rimlig tidpunkt för upphävandet är vid utgången av oktober 2015. Genom att välja denna tidpunkt bedömer Socialstyrelsen att vårdgivare får goda förutsättningar att anpassa sin organisation inför kommande sommar. Från och med denna tidpunkt kommer det inte längre vara möjligt att anställa sjuksköterskestuderande som vikarier med stöd av SOSFS 2000:9. Upphävandet påverkar dock inte beslut om anställningar som har fattats med stöd av föreskrifterna före nämnda tidpunkt.

När det gäller speciella informationsinsatser kommer Socialstyrelsen att ta fram en skrivelse som anger att Socialstyrelsens föreskrifter om undantag från kravet på legitimation för vikarie på anställning som sjuksköterska kommer att upphävas och när så kommer att ske. Denna kommer att sändas till de landsting och kommuner som inte har deltagit i remissförfarandet och till alla remissinstanser i samband med att beslut om upphävande av föreskrifterna fattas. Vidare kommer en notis att läggas upp på Socialstyrelsens externa webbplats där motsvarande information presenteras.

Kontaktperson

Gastón Fernández Palma

Tel: 075-247 31 95

E-post: gaston.fernandez-palma@socialstyrelsen.se

Eva Bucksch

Tel: 075-247 30 65

E-post: eva.bucksch@socialstyrelsen.se

